

Г.М. Іванущен-ко] – Суми: ФОП Наталуха А.С., 2011. – 340 с.: іл. 6. Українське відродження 1917–1920 рр. на Сумщині: Т. 1. / [автор-упорядник Г.М. Іванущенко] – Суми: ФОП Наталуха А.С., 2010. – 280 с.: іл. 7. Ісаков П.М. Селянський повстанський антикомуністичний рух на Лівобережній Україні (березень 1919 – листопад 1921 рр.): автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд іст. наук: спец. 07.00.01. «Історія України» / П.М. Ісаков. – К., 2001. – 23 с. 8. Калініченко В.В. Селянське господарство України в доколгоспний період (1921–1929) / Володимир Вікторович Калініченко – Х.: Основа, 1991. – 131 с. 9. Калінічен-ко В.В. Селянське господарство України в період непу: Історико-економічне дослідження. – Х.: Основа, 1997. – 400 с. 10. Михайличенко Д.Ю. Політика «воєнного комунізму» і українське селянство, 1919 р.: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.01. «Історія України» / Д.Ю. Михайличенко. – Х., 2002. – 21 с. 11. Мотенко Я.В. Селянський рух в Харківській губернії (1917–1921 рр.): автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд іст. наук: спец. 07.00.01. «Історія України» / Я.В. Мотенко – Х., 2005. – 21 с. 12. Радченко Л.О., Семененко В.І. Антибільшовицький рух на Харківщині в 1919 р. – на початку 20-х рр. / Л.О. Радченко, В.І. Семененко // Вісник Харківського державного університету – 1996. – № 387, вип. 1. – С. 171–190. 13. Семененко В.І. Історія Східної України. Поновлення кайданів (1917–1922 роки) / В.І. Семененко. – Х. : Основа, 1995. – 400 с.

*Савич А.В., Черновол Л.И.
г. Днепропетровск, Украина*

ЭКОГУМАНИЗМ КАК ФАКТОР ДУХОВНОГО ВОЗРОЖДЕНИЯ В СОВРЕМЕННОМ СОЦИУМЕ

Сегодня человечество стоит перед выбором своего места в мире – стать более цивилизованным, нравственным, просто более разумным, либо погубить и себя и жизнь на планете. С одной стороны перед нами новейшие научно-технические достижения, сделавшие цивилизацию процветающей, а с другой – остро нарастающая кризисная ситуация, которая грозит человечеству полным вымиранием.

На первый план выходят проблемы взаимоотношения общества и природы, носящие сложный и противоречивый характер. Развитие производительных сил общества, технологий различных производств, знаний и навыков людей привело к возрастанию их влияния на природу. Однако со временем человечество все больше попадало в зависимость от природных ресурсов, которая усиливалась с развитием промышленного производства. В свою очередь это повлекло за собой ряд глобальных экологических проблем: перепотребление первичного продукта привело к выходу человечества за границы своей экологической ниши; производство материалов с применением температур и давлений, гораздо выше существующих в природе, породило горы неразлагаемых отходов; фрагментация ландшафтов вызвала нарушение среды обитания животных и растений; сокращение видового разнообразия снизило устойчивость экосистемы (биосферы). Все эти проблемы вызваны вмешательством людей в природные процессы, которые было бы невозможным без применения технических средств.

В этом и заключается диалектически противоречия взаимозависимость общества и природы: постепенно увеличивая власть над природой, общество в то же время попадает во все большую зависимость от нее как источника удовлетворения материальных потребностей людей и самого производства.

Попавшее в экологический кризис человечество не знает четких путей выхода из него. Несмотря на реализацию программ по развитию безотходных производств, усовершенствованию экологического законодательства, экологический кризис продолжается. Становится все более очевидным, что главная экологическая проблема заключена не в природе, а в ценностно-этических представлениях человека и общества. Взаимоотношения общества и природы становятся глобальной общечеловеческой проблемой, поэтому без новой системы взглядов на мир и место человека в нем будущие поколения, как биологический вид, обречены на физическое и духовное уничтожение. Решение экологических и социальных проблем как глобального, так и регионального характера возможно только при условии создания нового типа экологической культуры, экологизации образования в соответствии с актуальными нуждами личности и гражданского общества. То есть сегодня проблема взаимоотношений общества и природы из чисто теоретической перерастает в острозлободневную практическую проблему, от решения которой зависит будущее человечества.

Только к концу XX века пришло осознание, что принципы гуманизма должны соотноситься не только с человеком, но и с природой. В таком случае гуманизм теряет свое прежнее содержание и становится экогуманизмом. У истоков экогуманизма стояли В. Вернадский, П. Тейяр де Шарден, В. Соловьев, Н. Рерих, Н. Федоров, Л. Толстой, О.К. Флехтхайм.

Экологический аспект гуманизма или экогуманизм является существенным условием становления экологического общества, гармоничного развития личности, которое требует всестороннего учета природных факторов в индивидуальном, духовном, интеллектуальном и физическом развитии.

Экогуманизм в отличие от традиционного гуманизма видит в природе бытие человека. Природа есть символическое бытие человека. Именно поэтому человек вынужден относиться к ней так же бережно, как к самому себе.

Экологическая культура характеризует уровень развития экологического сознания у человека и общества, в котором выражено ценностное отношение к природной среде как жизненно необходимой. Ценности экологической культуры человечества передаются, воспроизводятся, сохраняются посредством экологического воспитания, которое гуманистично изначально, т.к. цель его состоит в обретении личностью качества человеческого отношения к природе.

В центре современного экологического воспитания находится человек со своими жизненными проблемами. Культурные экологические доминанты и гуманистические качества личности являются главными факторами от степени проявленности которых зависит судьба человечества, т.е. экологические отношения приобретают характер социально-экологических.

Таким образом, хотя техническое развитие абсолютно необходимо, но его недостаточно. Цивилизация должна стать другой, и измениться должен духовный мир человека. Поэтому решение проблем приходится искать в самом человеке, в изменении его индивидуальности, которому будет способствовать формирование нового экологического мышления.

Проблемы становления экологического мышления и вопросы самоусовершенствования человека находятся на стыке ряда наук: экологии, философии, психологии, этики, педагогики, истории и др. В связи с важностью социальной роли и даже исторической миссии экологического мышления в развитии и существовании всей цивилизации, ученые обращаются к вопросам формирования общего планетарного экологического мышления носителем которого станет человечество как всеобщий познающий и деятельный субъект.

Екологізація мислення являється новою вищою ступенню духовного розвитку соціума, перспективною ступенню трансформації мировоззрення індивіда. Екологічні відносини в суспільстві набувають характер соціально-екологічних. Виникає своєобразна екосистема з індексом соціума і ступенню гуманізму.

Людина завжди вільна за визначенням. Але вільність – це усвідомлена необхідність. Тому в ній закладено прагнення до великої вільності, а в суспільстві це можливо лише через рішення глобальних проблем. Таким чином, екогуманізм стає духовним гарантом і комунікатором індивідів в суспільстві.

Список літератури: 1. Рейхенбах Г. Філософія простору і часу. – М.: Прогрес, 1985. 2. Біоетика: проблеми, труднощі, перспективи (матеріали «круглого столу») // Проблеми філософії. 1992. – № 10. – С. 3–28. 3. Вернадський В.І. Деякі слова про ноосферу // Научна думка як планетарне явище. – М., 1991. – С. 235. 4. Вернадський В.І. Філософські думки натураліста. – М.: Наука, 1988. 5. Хесле В. Філософія і екологія. – М.: Вид. Фірма «Камі», 1994.

*Саманцов О.П., Саманцова О.В.
м. Слов'янськ, Україна*

ПЕРЕЯСЛІВСЬКА РАДА 1654 Р. В ПРАЦЯХ С. ДЗЕРКАЛЯ

В історії нашої країни є немало подій, які вплинули не тільки на трансформацію Української державності, але й на Європейський державотворчий процес. Однією з таких подій історично визначають Переяславську Раду 8 (18) січня 1654 р.

Інтерес до дослідження цього явища набув особливого поширення в працях діячів Українського національного відродження ХІХ ст., як складова українського державотворчого процесу (Т. Шевченко, М. Костомаров тощо).

ХХ століття розкидало українців по усьому світові, залишивши їм історію своєї країни, як об'єднуючий фактор. Доба СРСР нав'язливо вимагала від істориків та громадських діячів визначити Переяславську угоду з імперських позицій, виставляючи фахівців із іншим баченням за межі суспільства.

Створення Української незалежної держави кін. ХХ ст. надало можливість дослідникам зазирнути у світ діаспори історичної думки, ознайомитись із поглядами та концепціями наших співвітчизників.

Савва Петрович Зеркаль майбутній український інженер, громадський діяч, публіцист, видавець і редактор «...народився 18 квітня 1896 р в містечку Хмільові, Роменського повіту на Полтавщині у сім'ї хлібороба.

У 1909 році закінчив 5 класів містечкової школи. Деякий час займався хліборобською працею разом з батьками.

29 листопада 1919 року під натиском фронту більшовиків відступив на південь України. З початку 1920 року воює в складі Херсонської дивізії

Української армії УНР. У серпні цього ж року разом з дивізією перейшов через Карпати до Чехословаччини. Тут він у 1922 році вступив на Матуральні курси Українського Громадського Комітету при Українській Господарській Академії в Подєбрадах, по закінченні яких вступив на агрономічно-лісовий факультет Української Господарської Академії...

На початку 30-х років Зеркаль С. проводить активну громадську роботу як голова Української Громади «Єдність» у Братиславі. 1 Так, він був організатором святкування